

УДК 336.02:332.14(364.01)

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ ТА ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ: ЧИ Є КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ?

*О. В. Єрмошкіна., д. е. н., доцент, ДВНЗ «Національний гірничий
університет», eev@ua.fm*

Методологія дослідження. Результати отримані за рахунок застосування методів: системного підходу – при визначенні складових елементів системи соціальної відповідальності; узагальнення, індукції та дедукції – при встановленні взаємозв'язків та чинників, що впливають на процес формування соціально відповідальної поведінки економічних суб'єктів; стандартних методів статистичних досліджень – при здійсненні оцінки взаємозв'язків між економічними, екологічними факторами та рівнем соціальної відповідальності економічних суб'єктів.

Результати. Проблема належного фінансового забезпечення розвитку регіонів, а, відповідно, й покращення соціального та екологічного їх клімату знаходиться у площині неузгодженості інтересів між бізнесом, державою та місцевими громадами. Основними інструментами створення адекватного середовища для інтенсивного впровадження правил ведення соціально відповідального бізнесу визначено інституціональну розбудову, яка повинна ґрунтуватись на виборі відповідних інструментів впливу та стимулювання бізнесу, визначенні адекватної сили впливу за відповідними інструментами та створенні інституту «активного реципієнта» соціальних та екологічних вигід.

Доведено, що формування соціально відповідального суспільства повинно розглядатись як складний багаторівневий комплексний процес, який у сукупності проникає у всі сфери життєдіяльності економічних суб'єктів, державних інститутів, має інституціональну основу та повинен враховувати необхідність індивідуального стимулювання відповідних суб'єктів до розвитку. Показано, що його формування неможливе без створення відповідної інфраструктури розвитку інновацій, що повинно розглядатись як необхідна передумова і логічний наслідок формування соціально відповідального суспільства.

Новизна. Визначено, що процес формування соціальної відповідальності суспільства є складною, багаторівневою інтегрованою системою взаємовідносин між економічним суб'єктами глобальної або регіональної економічної системи, функціонування якої супроводжується фінансовими відносинами, що відображається у відповідних фінансових потоках, створюючи фінансове забезпечення розвитку економічних суб'єктів на основі поєднання власного поведінкового вибору індивіда, інституціональних та інфраструктурних передумов для його реалізації.

Практична значущість. Запропоновано конкретні шляхи удосконалення системи стимулювання соціальної поведінки економічних суб'єктів на основі поєднання економічних, соціальних, екологічних, фінансових та інноваційних чинників розвитку суспільства.

Ключові слова: розвиток, інтереси, місцева громада, диспропорція, соціальна відповідальність, активний реципієнт.

Література

1. UN Global Compact. The Ten Principles // [Електронне джерело]: Режим доступу: URL: <http://www.unglobal-compact.org/AboutTheGC/TheTenPrinciples/index.html>
2. Friedman M. The Social Responsibility of Business is to Increase its Profits / M. Friedman // New York Times Magazine. – 1970. – 356 p.
3. Котлер, Ф. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / Ф. Котлер, Н. Лі; Изд-во А. Капусты. Ж., – 2005. – 302 с.
Kotler, F. *Korporativna sotsialna vidpovidalnist. Yak zrobyty yakomoha bilshе dobra dlya vashoyi kompaniyi ta suspilstva* [Corporate Social Responsibility. How to do as much good for your company and society] / F. Kotler, N. Li; Yzd-vo A. Kapusty. ZH., – 2005. – 302 p.
4. Довгань Л. Є. Економічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності в умовах макроекономічної кризи / Л. Є. Довгань, І. П. Малік // Економічний вісник НТУУ «КПІ», 2010. – № 7. – С. 106–110.
Dovhan L. Ye. *Ekonomichni aspekty korporativnoyi sotsialnoyi vidpovidalnosti v umovakh makroekonomichnoyi kryzy* [Economic aspects of corporate social responsibility in terms of macroeconomic crisis] / L. Ye. Dovhan, I. P. Malik // Ekonomichnyy visnyk NTUU «KPI», 2010. – № 7. – P. 106–110.
5. Show Me The Money: Linking Environmental, Social and Governance Issues to Company Value // UNEP Finance Initiative Asset Management Working Group [Електронне джерело]: Режим доступу: URL: http://www.unglobalcompact.org/docs/issues_doc/Financial_markets/UNEP_show_me_the_money.pdf
6. Кричевский Н. Корпоративная социальная ответственность / Н. Кричевський, С. Гончаров. – Дашков и Ко, 2007. – 216 с.
Krichevskiy N. *Korporativnaya sotsialnaya otvetstvennost* [Corporate social responsibility] / N. Krichevskiy, S. Goncharov. – Dashkov i Ko, 2007. – 216 p.
7. Малік І. П. Соціальна відповідальність корпорацій в Україні / І. П. Малік // Економічний вісник НТУУ «КПІ», 2008. [Електронне джерело]: Режим доступу: URL: <http://economy.kpi.ua/ru/node/187>
8. Малік І. П. *Sotsialna vidpovidalnist korporatsiy v Ukrayini* [Social responsibility of corporations in Ukraine] / I. P. Malik // Ekonomichnyy visnyk NTUU «KPI», 2008. [Elektronne dzherelo]: Rezhym dostupu: URL: <http://economy.kpi.ua/ru/node/187>
8. Юзик Л. О. Підходи щодо оцінки впливу КСВ на показники діяльності підприємства / Л. О. Юзик // [Електронне джерело]: Режим доступу: URL: http://www.nbu.gov.ua/PORTAL/Soc_Gum/Vdnuet/econ/2010_3/Yuzik.pdf

Yuzyk L. O. *Pidkhody shchodo otsinky vplyvu KSV na pokaznyky diyalnosti pidpryyemstva* [Approaches to assess the impact of CSR on company performance] / L. O. Yuzyk // [Elektronne dzherelo]: Rezhym dostupu: URL: http://www.nbu.gov.ua/PORTAL/Soc_Gum/Vdnuet/econ/2010_3/Yuzik.pdf

9. Концепція Національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні / [Електронне джерело]: Режим доступу: URL: <http://svb.org.ua/publications/kontsepsiya-natsionalnoi-strategii-sotsialnoi-vidpovidalnosti-biznesu>

Kontsepsiya Natsionalnoi stratehiyi sotsialnoi vidpovidalnosti biznesu v Ukraini [The concept of the National Strategy for CSR in Ukraine] / [Elektronne dzherelo]: Rezhym dostupu: URL: <http://svb.org.ua/publications/kontsepsiya-natsionalnoi-strategii-sotsialnoi-vidpovidalnosti-biznesu>

10. Довкілля України у 2009 році: [Електронний ресурс] Режим доступу: URL:<http://www.segodnya.ua/files/articles/141432/52/1.pdf>

Dovkillya Ukrainy u 2009 rotsi [Environment Ukraine in 2009]: [Elektronnyy resurs] Rezhym dostupu: URL:<http://www.segodnya.ua/files/articles/141432/52/1.pdf>

11. Офіційний сайт. Державна служба статистики України: [Електронний ресурс] Режим доступу: URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Ofitsiynyy sayt. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [Official Site. State Statistics Service of Ukraine]: [Elektronnyy resurs] Rezhym dostupu: URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

12. Єрмошкіна О. В. Фінансовий потенціал регіонів в умовах вільного руху капіталу / О. В. Єрмошкіна // Вісник ДДФА: Економічні науки, 2012 – № 2 (28), – С. 120–126.

Yermoshkina O. V. *Finansovyy potentsial rehioniv v umovakh vilnoho rukhu kapitalu* [The financial potential of the regions in terms of free movement of capital] / O. V. Yermoshkina // Visnyk DDFA: Ekonomichni nauky, 2012 – № 2 (28), – P. 120–126.

13. Зінченко А. Г. Корпоративна соціальна відповідальність 2005-2010: стан та перспективи розвитку / А. Г. Зінченко, М. А. Саприкіна. – К. : Вид-во «Фарбований лист», 2010. – 56 с.

Zinchenko A. H. *Korporatyvna sotsialna vidpovidalnist 2005–2010: stan ta perspektyvy rozvytku* [Corporate Social Responsibility 2005–2010: Status and Prospects] / A. H. Zinchenko, M. A. Saprykina. – K. : Vyd-vo «Farbovaniy lyst», 2010. – 56 p.

14. Olga Galushko, Financial mechanism of providing social business responsibility / O. Galushko // United Europe: widening borders: monograph / ДВНЗ «Національний гірничий університет», Вища банківська школа, Вроцлав; наук. ред. О. І. Амоша. – ДВНЗ «Національний гірничий університет», 2012. – С. 112–118.

Olga Galushko, Financial mechanism of providing social business responsibility / O. Galushko // United Europe: widening borders: monograph / DVNZ «Natsionalnyy Hirnychyy universytet», Vyshcha bankivska shkola, Vrotslav; nauk. red. O. I. Amosha. – DVNZ «Natsionalnyy hirnychyy universytet», 2012. – P. 112–118.

15. Єрмошкіна О. В. Управління фінансовими потоками промислових підприємств: теорія, практика, перспективи / О. В. Єрмошкіна /. – Дніпропетровськ : Національний гірничий університет, 2009. – 479 с.

Yermoshkina O. V. *Upravlinnya finansovymy potokamy promyslovykh pidpryyemstv: teoriya, praktyka, perspektyvy* [Financial flows of industrial enterprises: theory, practice, prospects] / O. V. Yermoshkina /. – Dnipropetrovsk : Natsionalnyy hirnychyy universytet, 2009. – 479 p.

16. Дементьев В. В. Экономика как система власти / В. В. Дементьев; М-во образования и науки Украины. Донецкий нац. техн. ун-т. – Донецк : Каштан, 2003. – 404 с.

Demytyev V. V. *Ekonomika kak sistema vlasti* [The economy as a system of government] / V. V. Demytyev; M-vo obrazovaniya i nauki Ukrainy. Donetskiy nats. tekhn. un-t. – Donetsk : Kashtan, 2003. – 404 p.

17. Шепеленко О. В. Трансакционные издержки в переходной экономике: проблемы теории и практики / О. В. Шепеленко / МОН Украины. Донецкий нац.ун-т экономики и торговли им. М. Туган-Барановского. – Донецк, 2007. – 360 с.

Shepelenko O. V. *Transaktsionnyye izderzhki v perekhodnoy ekonomike: problemy teorii i praktiki* [Transaction costs in a transition economy: theory and practice] / O. V. Shepelenko / MON Ukrainy. Donetskiy nats.un-t ekonomiki i torgovli im. M. Tugan-Baranovskogo. – Donetsk, 2007. – 360 p.

18. Little A. D. The Business Case for Corporate Responsibility / A. D. Little. – Cambridge: Beacon Press, 2003. – 12 p.

19. Beyond Corporate Social Responsibility: The Scope for Corporate Investment in Community Driven Development // Report No. 37379-GLB, Dec.21, 2006. – The IBRD / The World Bank, 2006. - 56p.

20. Бегма Ю. К. Якісне дослідження методів впровадження соціальної відповідальності бізнесу в Україні / Ю. К. Бегма, О. Ю. Вінніков, О. І. Редько. – К. : Центр Корпоративного Громадянства, 2006. – 129 с.

Бегма Ю. К. *Yakisne doslidzhennya metodiv vprovadzhennya sotsialnoyi vidpovidalnosti biznesu v Ukrayini* [Qualitative research methods of implementation of CSR in Ukraine] / Yu. K. Begma, O. Yu. Vinnikov, O. I. Redko. – K. : Tsentr Korporativnogo Gromadyanstva, 2006. – 129 s.

21. Henderson B. J. The dark side of financial innovation: a case study of the pricing of a retail financial product / B. J. Henderson, N. D. Pearson // *Journal of Financial Economics*, – 2011 – N 100. – pp. 227–247.

22. Beck T. Financial Innovation: The Bright and the Dark Sides / T. Beck, T. Chen, C. Lin, F. M. Song // January 2012: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1991216 [Заголовок з екрану]